

Debrecen 1869
67-73. szám
a hies.

11-12. részt a hies-
ből fejezzük

1869.

9. szám.

Kedd, július 13.

Előfizetési árak:
Helyben
Félévre 6 frt.
Három hóra 5 „
Postán küldve:
Félévre 7 frt.
3 hóra 5 „ 50 kr.
Egyes szám
10 kr.

DEBRECZEN

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenkint ötször, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton.

Előfizetési pénz s minden közlemény Hatvan-utca 1572. sz. házhoz a szerkesztőhöz bérmentve küldendők.

Hirdetési díj:
Négy hasábos petit sorért 5 kr.
Terjedelmes és többszöri hirdetés alkusz szerint
nyitván: 15 kr. soronként.
Bélyegdíj: minden beiktatásért külön 30 kr.

Előfizethető helyben: **Telegydi K. Lajos** és **Csáthy Károly** könyvkereskedésében s a szerkesztőségénél. Egyébütt a postahivatalok útján

MUTATVANY

Révész Imre

„Adalékok a magyar protestans iskolák autonomiájának történetéhez“ című munkájából.

Mindörökké az autonomia szűk sáncai között kell-e nekünk harcolnunk; arra vagyunk-e hát kárhoztatva, hogy gyermekeink nevelése ügyében mind végig féljünk, aggódjunk, védelkezzünk? Nincs-e tehát már jobb jövendő a mi számunkra?

Van jobb jövendő igenis! Csakhogy ennek határozott feltételei vannak!

En részéről a kálvinizmus egyik dicsőségének tartom azt, hogy az ő kitérő fészkeiben Hollandiában, Skóciában, Északamerikában annyira nevelte a népiskolát, hogy azt saját szárnyaira bocsáthatta, s a végre, hogy ezt vész nélkül tehesse, mind egyházi, mind politikai és társadalmi tekintetben létrehozta, vagy létrehozni és megszilárdítani segítette a kellő helyzetet, azon helyzetet t. i. melynek alapja, éltető levegője a valódi szabadság.

Avégre azonban, hogy ez, a mi hazánkban s a magyar protestans egyházra és iskolákra nézve is megtörténhessék, emulhatatlannul szükséges lenne a többek között pl. az, hogy:

a magyar haza alkotmányos szabadsága és függetlensége teljes mértékben biztosítva és megszilárdítva legyen, még pedig nem csak kívülről, hanem belőlről is, tehát az uralkodó vallásnak s polgári és politikai jogok vallás-hoz köttetésének még csak árnyéka is elkerültségek;

az egyének teljes, tökéletes, korlátlan vallásszabadság biztosításuk;

a törvénybe bevett és beveendő felekezetek között az államhozi minden viszonyra nézve, teljes tökéletes egyenlőség és viszonyosság legyen;

hozattassék őszintén és igazán tisztába, hogy miként állunk tehát az 1848. XX. t. cz. eme pontjával: „Minden bevett vallásfelekezetek egyházi és iskolai szükségéi közálladalmi költségek által fedeztessenek: végre

a klérus kezében levő mindenféle országos közvagyon vétessék az állam kezelése alá, s minden felekezeti különbség nélkül fordítsassék országos közjóra.

„Huh rabló! Cape, rape! Ugy-e?“ kiált itt fel némelyik méltóságos s még annál is nagyobb főtisztelendő ur.

En, édes urak, e tekintetben csak az általam is őszintén tisztelt nagy hazatival Deák Ferenczcel és Klauzál Gáborral értek egyet, noha egyik sem értnek. Deák Ferencz így szólott egyszer a többek között a katolikus alapítványokról: „ne hasonlítsa ezeket senki össze a magán alapítványokkal, mert a katolikus alapítványoknak nem csekély része a

státus javaiból adatott már szent István által azon jószágokból, melyeket a státus közszükségeinek fedezésére szakítottak ki eleink akkor, midőn az országot felosztották. A protestansok és óhitűek minden alapítványai magán alapítványok; ezekhez a státus nem járult semmivel.“ A nem rég elhunyt Klauzál Gábor pedig, természetesen nem halála után, mint némely legendahősök, hanem életében, így szólott egykor: „Attól félnek sokan, hogy a katolikus roppant fundációkat nem szabad érinteni. Ezeket nemcsak szabad érinteni, hanem kell is érinteni; mert ezek javakból állanak, melyek akkor adattak a nevelésre, midőn még egy vallás volt Magyarországon.“

De teljes igazságot tartalmaznának ezen szavak, ha soha Deák Ferencz és Klauzál Gábor ki nem mondta volna is azokat. A mily igaz az, hogy a magyar státust nem csupán a római katolikus papok, sőt nem csupán a római katolikusok alkotják: épen oly igaz az, hogy a mi a státusé, az nem csupán a római katolikusoké, sőt... elismerem, nem is a kálvinistáké, hanem a szabad haza egyeteméé, a mely részben vagy egészen lesz, ha tetszik neki, ma unitáriussá, holnap quakkerré a nélkül, hogy lelkiismeretszabadságának ezen használása miatt bármely jogában legkisebb zavart vagy esorbát szenvedne.

De hol állunk mi azon időtől, a melyben ama feltételek teljesítve lesznek? Igen messze!

Hogy mily messze: mutatják a közlelbi országgyűlésen létrejött vallásügyi törvények; szabadelvűség dolgában mögötte állanak ezek nemcsak a műveltebb és szabadabb európai népek törvényhozásának, s legközelebb már épen magának az osztrák törvényhozásnak is, hanem több tekintetben alatta állanak még azon színvonalnak is, melyre a vallásügyi törvényhozást, a magyar országgyűlés alsó táblája már a 30-as és 40 években felemelte, s különösen reánk vonatkozólag messze vannak még a bécsi és linzi békekötések szellemétől s Erdélynek XVI-dik századi vallásügyi törvényeitől.

Hát még ha figyelembe vesszük, nem csak azt a mit tett, hanem azt is, hogy mit nem tett a közlelbi országgyűlési többség a vallásügyben? Difficile est satyram non scribere!

Nincs tehát még most sem helye, sem ideje annak, jó protestans atyámfia, hogy autonom felekezeti iskoláidról akár egészen, akár részben lemondj. Az egyes protestans szülők vihetik gyermekeiket bármiféle intézetbe, anélkül, hogy a protestans egyház akár anathémát, akár zsandárt küldene utánok; de maga a felekezet autonom iskolai jogainak teljes gyakorlásáról, most még önvészélyeztetése nélkül le nem mondhat, magáról a jogról pedig, ha netalán szünetelni is fogna

annak gyakorlása, és a felekezeti iskolai vagyonnról soha és semmi szín alatt; mert ezek a felekezet időszerű tagjainál csak oly letétemények, a melyeket megőrizni és a maradvéknak átadni tartoznak.

Ujdonságok.

— Debreczen, jul. 12. (s. a.) A szorgalomszak bevégződtevel hozzá kezdenek a kollégium kiépítéséhez. Bizony nagy ideje. A helyiséghiányt legérzékenyebben megszenvedte, hogy többet ne említsünk az akadémiai ifjuság olvasóegylete, melynek helyiségeül mind ez ideig egy e célra átengedett lakszoba szolgált. E szűk és homályos szobácskában, küzdve az egyetlen ablakhoz közelebb eső helyekért, valóságos kín a napi sajtót figyelemmel kísérni. — Reméljük, hogy az ifjuság művelődésére oly nagy fontosságú egyület igényei az újon épített részek berendezésénél méltányoltatni fognak, s olvasóegyleti helyiségeül tágas és világos terem engedtetik át.

Ez építkezés alkalmából önkéntelen azon kérdés keletkezik bennünk, hát a tanrendszer avult épülete, mikor újittatuk már meg; általában a szellemi követelmények mikor elégittetnek ki?

Mostani tanrendszerünk nem e világba való s azon irány, melyben az ifjuság neveltetik, nem méltó szabad nemzet ifjaihoz. Intézményeink némelyike nyomasztólag hat a szellem és jellem szabad s nemes irányban képződésére, elfojtja az önértetet.

Tanárainknak, bármennyire ohajtták a rendszerváltoztatást, nem áll hatalmukban. És pedig ohajtták, mert melyik tanár ne ohajtana inkább gondolkozó, önértettel bíró hallgatósiagnak magyarázni, mintsem a pusztakötelességértre számítani tanítványinál.

Az ak. ifjuság pedig vagy nem eszmél, vagy ha egyes tagjaiban az önértet szava felkél, nem csoda ha az a hosszan visszafojtott méltatlankodás kitörése folytán oly irányban, s oly módon nyilvánulna, mely nemcsak a jelen rendszer szigorát vomná magára, hanem intő példaként büntetnék.

Ilykép beleszoktunk, kénytelenek vagyunk bele szokni a helyzetbe felülről is, alulról is. De ne gondolja senki, tiltakozunk e föltevés ellen, mintha nyomoruság helyzetünknek teljes tudatával ne bírnánk. Birunk azzal, s ohajttva várjuk a tanszabadságot, mely végetvessen ez anomaliáknak.

△ A vasárnapi polgári löveldeiből bevétele volt: beléptijegyekből 128 frt 50 kr., 3 frt 50 kr., felülizetés, összesen 132 frt. A diszlövészetenél kitüzve volt díjakból, a mint már közöltük, az 1-sőt 3 két frintosból állott díjat: Kovács, legjobb négyesével; a 2-ik díjat: két koronás tallért; Payer; a 3-ik díjat 2 másfél forintos tallért; Klekner; a 4-ik

díjat: két ezüst forintost: Fischer, nyertek. Jóna Dániel 20 körrel nyerte a kördíjat: 3 ezüst forintost. Szép, kalapos adományozott ez alkalommal egy csinos vadászkalapot a legjobb hármásra, mit Eisman ur nyert el.

— A vasárnap estvéről általunk említett hatvani utcai verekedés úgy történt, hogy egy részeg katona kivont karddal ment az utcán, s egyenesen két felémő kékűlegénynek tartott, kik közül egyiket meg is szurta, úgy, hogy az leszédült, amásik aztán a katonát leverte, s a kardot kezéből kivévén megvagdalta; majd egy arra járt egyén felhívására mind a katona, mind a 2 legény katonák által bekisértek.

— A kapitányi hivatal tudatja, hogy Ócsváry Edének lapunkban hirdett titkos gyógyszerai a belügyminiszterium által beültattak, a közegészségi érdekek megóvása tekintetéből, s a kereskedőknek s gyógyszereszeknek azokat árulni nem szabad.

— A vasárnapi jégeső nagy pusztításokat vitt véghez, különösen ebesi és elepi tanyáinkon a dohányt tönkre tette, a buzát levverte, a tengerit összehasogatta, az épületekben is nagy károkat tett.

— Julius 14-én (szerdán) délelőtti 9. órakor városi közgyűlés tartatik. Tárgyak kormányeliratok, légszuszvígítás ügyében eljárt küldöttség jelentése, husár felemelés iránti folyamodvány, tanácsi jelentések s magán ügyek.

— Egy helybeli hivatalnok szabad óráiban irásbeli fogalmazási foglalkozást; vagy a magyar, német, francia és olasz nyelvben leckeórákat adni ohajt. Értekezhetni a lapok f. szerkesztőségénél, vagy levélben D. C. J. czim alatt poste restante Debreczen.

M e g h a l t a k : 9. Cz. u. Török Bálint 1. Ágnes 6 het. ránggöres. II. u. Tóth István 1. Julianna 6 het. bélobb. II. u. Szabó Mihály 1. Julianna 1 het. bélobb. Jul. 10. Pfla u. Kiss Antal fia Sándor 4 nap. bélobb. Cz. u. Révész János fia Imre 1 éves hasmenés.

— A pusztító sáskák, több helyről vett tudósítás szerint, Szabolcsmegyében Lugos körül, sőt a hajdukerületben Hadház körül is mutatkoztak s onnan keleti iránynak indultak. A csapásokból az idén kijutott: csak az az egy vigasztalás van, hogy az idej csapások nemátalánosak az egész országban, s a közínségtől még eddig nem tarthatunk.

Az ingyeniskoláztatás és a társadalmi jólét.

Az ingyeniskoláztatás tavaly behozott Debreczenben. Ezáltal azon fenállott baj hárttatott el, mely az iskoláktól elvont szegény gyermekeket nagy részt, miveletlenül hagyta; és akár gazdálkodási, akár iparos pályára lépett, ott a közép-szerűség határain felül nem emelkedhetvén, magának, s ha volt, családjának számára nem kereshetett eleget, vagy legalább nem annyit, mennyit

kereshetett volna, ha értelmességi képzettséget nyer iskoláztatás útján.

Sokan városi lakosaink közül, és pedig a vagyonosabb osztályból, kikelték az ingyeniskoláztatás ellen, — vagy legalább annak hasznát tagadásba vették.

Kikelték ellene némelyek azon indokból, hogy a vagyonosabbakra nézve, az ingyeniskoláztatás foganatosíthatása végett rájuk kivetett, és államadójuk 10. százalékát tevő adó igen terhelő, annyival inkább, mert nekik vagy nincsenek gyermekeik, kiket taníttatni kellene, vagy, ha vannak is, kevesebbe kerül azok taníttatása, a most rájuk vetett ingyeniskoláztatási adónál.

A mi azt illeti, hogy terhes a vagyonosokra kivetett ingyeniskoláztatási adó, arra az a rövid felelet: hogy nem terhesebb az ő rájuk nézve, mint a szegényebb osztályra vetett 1 frt. vagy 50 kr., de meg, minél vagyonosabb valaki, annál inkább érdekeben és kötelességében áll, hogy a művelődés czéljai előmozdítására szolgáló eszközökhöz hozzájáruljon, mivel a művelődés által előállított anyagi és szellemi jólét hasznából aránylag a legvagyonosabb osztály veszi legnagyobb részt.

Azt azonban el kell ismernünk, hogy az első években, midőn mindazon iskola fel nem állíthatatik, a mire az adóztatási megterhelhetés alapított, aránylag kisebb lehetett volna az adó: azonban, ha felesleg marad a többi évre, abban lehetünk megnyugvást, hogy a kívánt czélra tartalékpénztár alapítottik; továbbá, az is meggondolást igényel, hogy ha a városi közönség 1000 kat. hold föld haszonvételt át nem engedte volna évenként folyvást az ingyeniskoláztatás alapjára: úgy még nagyobbak kellene a kivetendő adónak lenni a mostaninál.

Mások kikelték az ingyeniskoláztatás ellen azon téves vélekedésből, hogy a rossz ember, ha taníttatik, még gonoszabb lesz, s így az általános iskoláztatási kötelesség, kárára, nem hasznára volna a társadalomnak.

Ez nem új kifogás; épen nem új ellenvetés; hanem régi téves tan, mit a társadalmi tudomány már egészen tönkre tett.

Könyveket irtak már azon tévelygő vélelmény igazolására, hogy a bűn és a nevelés együtt jár.

De, mióta azon igazság kétségkívülívő lön, hogy az emberi tehetségek fejlesztésével egyidejűleg és aránylagosan kell egyengetni és nagyobbitani a tért is, melyen a kifejlesztett tehetség működni képes legyen: azóta bebizonyult, mikép ama nézet csak tévedésen alapul, hogy a nevelés, tanítás és művelődés az emberek és az emberiségnek kárára válhatnának.

Mert igaz ugyan, hogy a gaz, dudva mindig a legkövérebb földön tenyészik. — de csak akkor, ha a földet a gazda elhanyagolja.

Mind a miveletlen, mind a mivelt embert a munka, a szorgalom óvja meg az erkölcsi alkülvédelemtől s a büntől.

Valamint mind egyeseket, mind államokat a munka emel fel az anyagi és szellemi jólét kellő fokára, a melyek együtt, karöltve járnak.

Ha már a mivelt, tanult ember, tanulmányait a munka által előállított termelvények értékesítésére fordíthatja: ki kételkedhetik arról, hogy a tanulatlan embert az eredmény előállításában, a haszonszerzésben jóval felülmulandja, s így több anyagi nyereségre tesz szert szellemi ereje útján, mint az, kinek tehetségei tanítás, művelés útján ki nem fejlesztettek!

Tehát az iskolázás az ember valódi nemesebb kifejlésének eszköze.

boldog óra, annyi sok édes emléket fűzött a mult képei közé.

Haj! de még sovár képzeletei sem találhatják már ott a kedves gyermeket, mert Hoher ármánykodásai folytán Wesselényinének leányával együtt Bécsbe kellett mennie.

Tudjuk, hogy a ravasz államférfiu mily szenvedélyesen szerette Máriát, s bár az visszautasította érzelmeit, mégsem mondott le végkép bírájáról.

Lobkovicz meg is ígérte neki, hogy ő Fel-ségénél említést teend szerelméről, és a legmagasabb kegy bizonyára leküzdí az akadályokat, a megkötetendő frigyre nézve.

Midőn Máriának tudomására hozták e nagy szerencsét, szive majd megrepedt a fájdalomtól. Hát még a szívek felett is önkény uralkodik?!

Sirt keservesen, de hiába panaszkodott, — környezői mintha jégből képződtek volna, gúnyos mosolylyal gyönyörködtek vezeklésein.

— Hah! igen, megkérem a császárnét, levelet írrok, lefestem neki Zrinyi iránti szerelme-met; hiszen ő oly jó s felment e gyűlöletes frigy megkötetése alól?!

Mert a mivelt, polgárisult ember, ha tehetségeit a munka körül érvényesíti, vagyonosabb, önállóbb, szabadabb lesz; s azokat, kiket munkája értéke által legyőz, a nemes verseny útján, mintegy meghódítja maga részére.

Tért, piacot kell tehát nyitni az iskolázott, a fejlesztett tehetségnek, munkát kell adni; a foglalkozás óvja meg a büntől úgy a mivelt, mint a miveletlen embert.

És pedig azon arányban, amint az iskolák kifejtik az ifju nemzedék tehetségeit, kell növelni a foglalkozások nemeit is; és ez úgy egyes családapáknak s magángazdáknak, mint az államnak is kötelessége.

Minél többféle valamely vidék lakosságának foglalkozása, annál inkább el van foglalva munkával mindenki: s annál hasznosabb eredmény áll elő; s minél kisebb térre szoríttatik a munkások: annál inkább növekedik a tétlenek száma, no a tanyaságra való hajlam; s természetes, hogy a tétlenség növeli azok számát, kik nem dolgoznak, s a nemdolgozók osztálya növekedésével lassabbá lesz a társadalmi mozgás, s megnehezítették a beszületés kenyérkeresetmód, mert munka hiányában, a mivelt tehetség sem tüntetheti ki magát: s így növekszik a bűn a tétlenségből, melynek tehát legjobb ellenszere: a munka.

Ha tehát a gazda azon kedvező helyzetben lehet, hogy értelmes, tanult munkásokkal dolgozathat: sokszorosan fokozódik a munka jósága, értéke; s ezzel fokozódik vagyonosodása; a vagyonosodással növekedik képessége, hogy több-több termelvényt és kitünőbb eredményeket állíthasson elő: tehát ezzel fokozódik az ő társadalmi értéke is.

A munkakedv élesíti a családapában a családtagok iránti érdeklődést is, kiknek segítségével előbbre-előbbre haladhat; és vagyonosodása arányában mind a maga, mind családtagjai képzésére több időt, figyelmet és pénzt fordíthat.

Igy áll elő aztán a munkának és miveltésnek egymásra hatásából a társadalmi jólét.

A francia nemzet már az 1791-ik évből belátta szükségét, oly közoktatási rendszer felállításának, mely szerint az iskoláztatási kötelességnek általánosnak és ingyenesnek kellett lenni. — És az 1833. év óta, midőn az ingyenes elemi oktatást behozta, folyvást szaporodott az irni, olvasni tudók száma, s ezzel együtt a gazdálkodás, ipar és kereskedelem mind virágzóbb állapotra jutottak.

Ha tehát Debreczen, ezen egyszerű elvnek, mely az ingyeniskoláztatást szükségesnek hirdeti világszerte, alkalmazását önként elrendelte: nem becsmérelni kell, hanem üdvözölni: mert ez által a lakosságnak „értelmi és vagyonosodási” előhaladására rakta le az erős alapot.

Országgyűlési értesítő.

A képviselőháznak f. hó 12-én tartott ülésében, melyre Bécsből a delegatio, tagjai is lejöttek, az elnök bejelentti a pesti sajtóbírósiág elnökének kérvényét, melyben engedélyt kér, hogy a Román Sándor elleni sajtó bírósági ítélet végrehajthatassék; a mentelmi bizottmánynak kiadatik. Több kérvény beadása után Irányi D. a testi büntetés eltörlése iránti törvényjavaslatnak, — mely már az osztályokban tárgyalatott, azonban a központi bizottmány által elő nemterjesztett, holott a háznak határozata van, hogy az még ezen ülés-szakban tárgyalatassék, — felvetelékívánja; azonban a ház, több vita után kimondja, hogy az idő rövidsége miatt csak a jövő ülés szakban vétethetik elő. — Schwartz Gyula interpellációt ad be

Csalódott.

Ily válságos helyzetben, mit tehetet mást? — imádkozott. Talán az ég számakozni fog rajta, talán elküldi vigasztaló védangyalát?!

A hit malasztja megerősítette szivét, s letarolt reményeit felvirulni képzelte.

Mig így áhitatosan várta a tavasz megérkezését, addig Zrinyi Boldizsár sötét börtönében már egészen kibékült sorsával s nyugodtan várta halálítéletét.

A császár csakugyan alá is írta nevét, a kivégeztetést megerősítvén.

E hír Wesselényi Máriához is elhatott!

A váratlan csapás szivére zuhant, s az óriás terhet nem bírva el, megtört a nehéz fájdalom alatt. . . .

Még halálában is olyan szép vala!

Hóhérai felöltöztették, fehér koporsóba tették, rozmarinból koszorút fontak halántékaira. Szegény megtört virág, szegény hervadt li-liom! . . .

A temetés díszesen ment végbe; ott volt Hoher is a fényes kíséret között. Sirt!

(Vége köv.)

T Á R C Z A.

Zrinyi Boldizsár.

— Történeti beszély. —

(Folytatás.)

IV.

Hoher most már csupán azon czelt tüzte maga elé, hogy vetélytársát megbuktathassa.

A sors mintegy eszköze volt veszélyes tervények.

A fiatal Zrinyi elárultatott, hogy ő is bevala az összeesküdttek sorába avatva, mely körülmény folytán csakhamar elfogták az idegen bérenczek s Bécsbe vivék e lelkes hazaít, kinek nem volt más bűne — csak a honszeretet.

Nem a fájt az ifjunak, hogy vértanúságra jelöltetett, hanem az, hogy el kellett hagynia Máriáját; — mert hiszen ha a sziv szeret s képzelt boldogságát megsemmisülve látja — többé nincs oly kárpótlás, mely a végzetes eseren kielégítené?!

Nyugtalan képzeletei szünetlenül ott jártak a murányi várkert árnyas lugosaiban, hol oly sok

Debrece 1869

67-73. szám

a híradó

11-12. részt a híradó
ből fejtőre fordítva

a honvédtiszteknek adott előnyök, s azon honvédtisztek nyugdíja tárgyában, kik 1848 előtt tisztiek voltak, egyszersmind a honvéd öltözetre vonatkozólag is. — Kapp Gusztáv észrevételeket tesz a belügyminiszter jun. 15-ki feletére a szász föld ideiglenes szabályozása tárgyában; hosszabban beszédben fejtegeti, hogy a ministerium a törvény általi felhatalmazáson túl lépett, s ideiglenes rendelkezésében az illetők meghallgatása nélkül járt el. — Zeyk Károly államtitkár felvilágosítása után, a ház tudomásul veszi a Kapp észrevételeit.

Gorove betérjeszti a népszámláláshoz szóló szentesített törvényjavaslatot. — Raisz szilárd interpellálja az igazságügyminisztert az állítólag 4000 ftal megvesztegetett bíró ügyére vonatkozólag; közöltetik a miniszterrel. — A Bajorország, Schweitzczal, Angliával, Szerbiával és a Dunafejedelemekkel kötött ismert szerződések törvénybe iktatottak.

Előterjesztetik az első magyar gácsországi vasut iránti törvényjavaslat tárgyában központi bizottmányi jelentés mely hadászati és technikai s pénzügyi szempontból az Eperjes — Dukla — Przmisl N. Mihály, Homonnán s M. Labonczon át vezetendő vonalat mondja legajánlatosabbnak a kérdésben forgott vonalok közt. Hensman az eperjes-tarnóvi vonal kiépítését kívánja az eperjes-duklinál előbb kiépíttetni, a zempléni vonal előbb kiépítése megakadályoztatná az eperjes-tarnóvi Klementisz elene szavaz a törvényjavaslatnak, mivel az Oroszország általi megtámadtatásunk esetére csak az ellenségnek válnék hasznára. Mátyus Uzor az eperjes-tarnóvi vonal előbbi kiépítését kívánja. Klapka pártolja a törvényjavaslatot, mert ha keleten védelmi helyzetbe akarjuk magunkat tenni, biztosítani kell nyugoti határainkat, s erre legnagyobb biztosíték gallicziávali összeköttetésünk, a lengyelekkel szoros vasuti csatlakozásunk — Szavazás folytán a javaslat elfogadtatik részletes vita alapjául.

A delegatio k jul. 11-én meg alakultak; a magyar delegatio elnökül, egyhangulag gr. Majláth Antal, alelnökül Bittó István 45-ből 44 szavazattal; jegyzőül: Bujanovics Sándor, Rajner Pál, Fodróczy István választottak; ezután elnök a delegatiót megalakultnak nyilvánítja. A közös ministerium képviselői Orczy B. Weninger V. és Benedek tábornok. Orczy B. előterjeszti a közös költségkimutatást, s tudatja, hogy ő Felsége a delegatio tagjait személyesen fogja üdvözölni, s az elfogadásról a tagok értesíttetni fognak. Azután a különböző bizottmányok választottak meg.

A Lajtán tuli delegatio elnökévé Auersperg, alelnökévé Hopfen választott. — A közös költségvetés 1870-re, mintegy 5 millióval több kiadást mutat az 1869-kinél.

Pesti röppentyűk.

(Julius 11-én).

Ismételjük: „aki nem tud arabusul, ne beszéljen arabusul!“ A „Pester Lloyd“ fogadatlán prókátorul toltta fel magát, midőn a kormány által tervelt magyar-lengyel ugynevezett „családi vasut“ ügyében kardoskodik, mert annak üdvössége kiderítésében nem volt keletleg felfegyverkezve, s jóakarattal nagyot rontott a közmunkaügyi ministeriumnak a laborezai (családi) vasut engedélyezése végett tett ajánlatára nézve. — Hivatkozik Ludvighnak a „Hon“-ban kifejtett ide vonatkozó nézetére is. — Igaz, hogy Ludvigh a Gácsországgal való vasuti összeköttetést ohajtja, de azt nem mondja, — csak azért, hogy pár uri ember malmára hajtsa a vizet, — hogy a „családi vasut“, melynek semmi értelme nincs, (legalább a nagy közönség érdekeit illetőleg) kiépíttessék. No bizony!... majd ha fagy! Még csak ez lenne egyszer a cifra gazdálkodás!...

Történt, anno 1869. Pesten sz. Iván házában! — Egy vasuti őrt megszállá vala a szentlélek és mondta: „Keress magadnak egy jámbor hitestársat!“ — Az égi sugalomnak engedve, elment jegyesével együtt a vasut őre a tisztelendő atyához, — mint jámbor keresztény katolikus emberhez illik, meggyónni, mielőtt az ugynevezett „becsületes emberek“ sorába lépne. A buzgó plebános, rovására szedve a házasságú férfinak elkövetett bűnei számát, azzal a parancsossal bocsátá el, hogy „három ártnapig nem szabad húst élveznie!“ Mint értelmezte ezt a páter, arról hallgat a krónika, de a vasuti őrnek volt annyi „sütni valója“, hogy a lakodalomra beszerzett liba, rucza, csirke pecsényéből kivette osztályrészt, sőt a „borjú vesés“-hez is derekasan hozzá

látott, de azért, hogy gyomrát, mely senkinek soha nem vétett, meg nem büntetett, még eddig nem érzi a haragos égnek boszuját s gondtalanul élvezi a mézeshetek páratlan örömeit.

De a páter azért megmaradt az ő esőkönnyösségében, mintha most is a „convulsionisták“ korszakában élne, kik az önkínzást mennyei élvezetnek tarták!... Ébredjen páterkám!... Anno 1869-et írunk mai napság!...

Ez is furcsa ám! — A „Pester Journal“ a Pest városi képviselőtestület hét főbűnőnek hét vezércikket szentel. A hét főbűnőket következőleg sorolja elő. „Restség, tudatlanság, gondatlanság, természetes észjárás hiány, böbeszédűség, önhaszonlesés és pajtáskodás.“ Vasárnapi számában még csak általános bevezetést írt s közelebből a „Restség“-ről fog elmélkedni. — Kiváncsiak vagyunk ez érdekes cikksorozatra! — A hetes szám szerencsés szám! Hátha szerencsét hoz e hét cikkek is a város anyagi jólétére!

Csak még is intolerans emberek ezek az újságírók!... Hiába mondtuk ki, habár csakugy nyoszörögve is, hogy „Vessünk fátyolt a multakra!“ mind nem ér az előttök semmit! Ők bizony nem állhatják meg, hogy a leplet föl ne rántsák, még ha vért takar is az! Mostanában Hengenmüller és Kossalko urak vannak nagyon a páczban! Pedig hát sokan ugy okoskodnak, hogy az újságíró uraknak nincs egészen igazok, midőn boszusan fakadnak ki, hogy a tisztelt urak a haynau-korszak alatt mérték Justitia istennő serpenyőjéből az igazságot, habár kötélt vagy golyó alakjában is; mert ha haynau-korszak nincs, ama gyűlöletes fa-alkotvány, melynek „akasztófa“ a neve, régi jelentőségét nem veszti el. Legyünk tehát türelmesek s ne irigyeljük egyikőt a septemvirséget, másiktól a v. törvényszéki elnökséget! Az érdemet csak meg kell jutalmazni!... Inkább vessünk fátyol helyett „hétnyöstös“ vásznat, vagy pokróczot a multakra.

Egy különös észjárású ember tegnap azt kérdezi tőlem: tudom-e miért találhat pártolásra a kormánypart némely híveinél a családi vasut ügye. En bizony, — mondom — a találós meséknek fejtegetésében soha sem bölcselkedtem, tehát csak ki vele, hadd halljuk az okoskodást. Embertem egyet köszörült torkán s így szólt: — Pedig nem kerülne nagy fejtörésbe! Hát csak azért mert a pártoló urak közül többen elevenen emlékeznek még, — azok tudniillik, kik a lengyel passuson muszka-kalauz szerepet játszottak 49-ben, mily sok nehézségekkel járt akkor a járatlan utakon vezetés Zempléne át. Ugy fel is törte akkor a csizma a sarkukat, hogy még most is sajog bele. Így gondolkoznak tehát, hogy kedvező alkalommal a kalauzolás mestersége is kényelmesebb vasuton, mint tuskén-bokron át.

Ez észjárásra semmi megjegyzésem. Hogy helyes-e, azt a közönség ítéli meg.

Nagyvárad szinkör.

(F. K.) Jul. 4-én: „Bányarém, vagy Mátyás az igazságos.“ Történeti népszimnű 3 felv. dalokkal és tánczzal. Irta Vahot Imre, zenéjét Szerdahelyi József. A népszimnű soha sem téveszti el hatását! színházunk zsufolásig telt s valóban gyönyörködhetett is a Zöldy pár remek alakításában közönségünk, kiket megérdemlett tapsokkal tisztelt meg. Dicsérológ említhetjük meg Dózsát, (Denevér öreg bányász) Beresényit, (Vendelin) és Balázs Ilkát mint Margitot. Gerecs hasonlól jól játszta Lőrinczet, azonban a dalokban nem erőltette meg magát!

Jul. 5-én: „Pajkos diákok“ vig operette 1 felv. Irta Braun J. ford. Latabár, zenéjét szerző Souppé F. megelőzőleg: „Üldözött ártatlanság“ vigjáték 1 felv. — Az operettében Ércziné, Kantay Teréz asszony lépett fel mint szerződött tag és Dálnoky Béni nevével mint vendégek. Ércziné (Frinke) erejéhez képest meg is felelt szerepének, mindazáltal most is nagyon érdehető lett Vizváriné hiánya, kit korántsem pótolhat. Annyi igaz hogy a szerződött nő pár év telte után új színben tűnt fel előttünk, hangja művelődött, éneke javult, játéka azonban mit sem emelkedett. Folytonosan izeg-mozog, hánykodik, szinpadit otthonosága erőltetettnek tűnik fel, kezét mindig kifelé nyújtogatja, sarkán forog, hadar, fóképén pedig ez alkalommal. Frinkének nem szabad „szélvárniak“ lenni! — Hangjával, mely különben nem lenne kellemetlen nem tud rendelkezni, ki-

tetszik ez gyakori lélekzetvételéből is. Ha ügyel hibáira és jártas kezek vezetendik, csak egy év mulva is kedvezőbben nyilatkozhatunk róla. Most még Blaháné mellett, eltekintve attól, hogy vele össze hasonlitanánk meglévő értékéből is nagyon sokat veszít. Hogy szerződöttet azt helyeseljük, mert legalább részben pótolva van a hiány. Az operette személyzete szokott ügyességgel működött. Blaháné (Brand) Együd (Geier) Dálnokiné (Antal mesterlegény) és Dálnoki (Fleck) a hiányokat teljesen eloszlatták. Egyedül Medgyesiné mint Lizi nem elégített ki, miután Lizi énekrésze több jártasságot igényel. Vizvári helyett a korezmárost Boránd játszta elég jól. — A vigjáték személyzete: Foltényi (Kovács agglégény), Beresényi (Béla, unokaöccse) és Szakál Rózsa, tökéletesen megfelelték a várakozásnak, sőt Foltényit jó kedve küssé a tulzásba vitte.

Jul. 6-án Szomolnoki Erzsi és Horváth Károly jutalmául adatott: „Gizella“ ballet 2 felv. és a „Szép molnárné“ vigj. 1 felv. Irta Dumanoir, ford. Bulyosvkiné. — Szinkörünk a kedveltek jutalomjátéka daczára majdnem üresen maradt, minek oka a rossz választásban fekszik. E balletet elég egyszer látni, mivel az unalomig hosszan tart, már pedig Szomolnoki Erzsi és Horváth Károly folytonosan nem táncolhatván, a többi tánczosnőnek is produkálni kell magukat — de nem tudják.

Jul. 7-én: „Az ördög naplója.“ Vigj. 3 felv. Irta Arrago és Vermond ford. Egressy Béni. — A mai előadás elejétől végéig vontatottan ment pedig a szerepek jártas kezekben voltak.

Julius 8-án Foltényi jutalmául, először: „Ágyutöltelek vagy a tisztakezü számvevő.“ Vigjáték 3 felvonásban. Irta Rosen Gyula, magyar szinpadra alkalmazt Babos Károly. Ezt követőleg: „Borbély mint Don Juan vagy szerelmi varázssital“ Vig operette 1 felv. Irta B. J fordította Beresényi Károly. Zenéjét írta. Müller Adolf. — Rosen Gyula ez idő szerint egyik termékenyebb s jelesebb vigjátékíró már látott műveire gondolva, erősen hittük, még jobb vigjáték lesz a mai az előbbieknél, vagy legalább is olyan; azonban csatlakoztunk, ugyan is a vigjáték semmi nemes emelkedtető tulajdonnal nem bír, s még kevesebb belbecsével. Menete elég élénk és csak is ezáltal nyer némi értéket. Feltűnő e műben Bertók Árpád journálista szerepe (Együd) kinek jellemét bajos dolog kiösmerni, pedig ő a főszemély. Nemesak egyes felvonás végeztével, de a mű befejezte után sem lehet következetesen őt megismerni s felette itéletet hozni; leginkább hiányos a czimuszerep, melyet Együd sem elég biztossággal játszhatott el, — Színészeink egytől-egyig igyekeztek voltak; Beresényi (Strass báró) Szakál Róza (Betti unokahuga), Zöldi (Szedrés) Beresényiné (Etel, leánya) Hetényi Laura (Szarvasné) Temesvári (Viktor, fia) Balázs Ilka (Babette) Együddel (Bertók) együtt kiemelendők. — Az előzőt látott operettének zenéje lágy, kellemes de nem valami „különös“, valamint szövege sem elégíthet ki. Foltényi Karczosi borbélyt találóan adta. A színház egészen megtelt.

Külföld.

„St. Petersbourgi Journal“ a legújabb pápai allocutióról oly módon beszél, a mi épen nem mutat arra, hogy Oroszország nagy békében ohajtani élni Rómával. Constatálja azt, hogy a pápai anathema, mindig több-több népre kezd kiterjedni, ugy hogy ma már Spanyolország is azon nemzetekhez számítatik, melyek a szent-atyát meg-megszomorítják. Szemére hányja a pápának, hogy csupán azon törvényeket ismeri el, melyeket ő készít, hogy maga iránt minden tisztelettel megkövetel, de ő maga senkit nem tisztel meg, hogy ő maga mindenféle engedményeket kér, de maga ilyeseket soha nem ad, s daczára mindezeknek a pápa még mindig csalhatatlan s töle a mea culpa beismerését várni nem lehet.

A belga francia vasuti egyezmény még mindig nincs aláírva, bár néhány nap óta hírlik már annak legközelebb leendő aláírását. Különbben maga az „Ind. Belge“, is oda nyilatkozik, hogy a conferentiák ez ügyben csakugyan befejeztettek, s minden nehézség el van háritva. A nélkül, hogy az egyezmény feltételeit közelebbről ismerné, ugy véli az említett lap, hogy azok csupán a lüttich-limburgi és az antwerpeni pályára vonatkoznak, nem pedig a nagy luxemburgi vonalra. A „Gaulois“ szerint az egyezmény végleges megkötésének késleltetése Frère Orbántól ered, ki a zárjegyzőkönyv fogalmazásában valami változtatást követel.

A „Röm. Corr.“ a következő jegyzéket közli: „A florenzi miniszteri lapok telve vannak ujongással a felett, hogy a francia császár Manabreanak megígérte a francia csapatok viszsza vonását, s hogy a pápát neki martalécul engedti.

Azonban a lapok hibásan számítottak, s talán magok sem hisznek abból, mit ez úgy felolrtak egy szót sem. Napoleon bizonyosan orizkedni fog a zsinat fontos pillanatában feladni közép-olaszországban elfoglalt fontos álláspontját. Ez módos megjegyzésről aztán rá lehet ismerni a vatikán kegyes öhajására, éppen úgy mint felhárd a madárra.

— Az új egyházi ügyeket illetőleg a helyzet sokkal egyszerűbbé lett a bizottsági tárgyalások befejeztével. Tegnapra volt kitűzve a felsőházban a 3-ik olvasás. Ha ezt egy ülésben el lehetett végezni, akkor a bill ma talán ismét az alsóház elébe került. Ugy halljuk, hogy a módosítványok felletti tárgyalás az alsóházban 15-én kezdetük meg, s ez még legakább is négy napot, vagy is jobban mondva négy éjt fog igénybe venni. Ha a billt most megtekintjük, s összehasonlítjuk aival, a mely a felső ház asztalára letetett, lényeges változtatásokat veszünk azon észre. Az eredeti szerint az új püspökök felsőházi üléseiket elvesztették volna, s az új szabad egyház a lelkészlelkőket és az ahhoz tartozó földet, az azokon fekvő terhek viselésének kötelezettségével nyerte volna meg. Az Erzsébet és I. Jakab által adományozott ulster tartományi földbirtok is egészen elvettett, s annak árából a felesleg Island szegényei közt osztatott volna ki. Minden feltételek kitoroltettek. E módosítványok az alsóház által bizonyosan nem fognak helyben hagyatni; s ha ezek ne talán elvettettek, akkor a két ház a differenciák elintézésére egy conferentiát fog választás útján kiküldeni. Ha ennek sem lenne eredménye, akkor a bill végtárgyalása bizonyosan az oszi ülészakra marad.

Legujabb

— Linz, jul. 12. A Rüdiger püspök elteni perben az ítélet ma este 9 órakor mondott ki, s a püspök a rendezés megkísérettét vétké miatt 14 napi börtönrre ítéltetett.

— Bécs, jul. 12. Az osztrák delegatio tagjainak ma délelőtt tartott értekezletén elhatározatott, hogy a kormány előterjesztési egy 24 tagu bizottságnak elébe fognak utasítani, s az egyes anyagokra nézve nem albizottságok hanem referensek választanak. Kik a bizottságnak elött fogják tudósításukat megtenni.

Közgazdaság

— Debreczen, jul. 15. Hirtásárunk nem volt népes, ami kevés elét hozatott, hamar elkelt, a helyi árak néhány kral változtak, a Luza kolonkint 6 ft 80 kr — 7 ft 40 kr, kétszeres 6 ft 20 — 70 ft, rozs 5 ft 70 — 90 kr, ápa 4 ft 10 — 20 kr, zab 4 ft, tenger 4 ft 90 kr — 5 ft, zöldszeg szelerekkel igen kevés hozatott s drágán kelt, a triumph zsákja 2 ft 50 — 60 kr, asztvány s füzek szinte kevés volt, 1 veka aszalt-szida 4 ft 10 kr, 1 veka magyoro 2 ft 40 kr, 1 kóbol sarga paszuly 5 ft, fehér 6 ft.

Nyers bőr igen kevés hozatott, s hamar elkapkodták; 1 pár tehénbőr 25 — 27 ft-on kelt, a helybeli

szelbőr 28 — 29 ft, sőt az erősebb feljebb is elkelt; ellenben a kész bőr nem keresett.

— Az egyenes adók iránti szakbizottságnak földadói albizottságának elnökétől, a földadóról kelte felvilágosítása érdekében az ezen szakbizottságnak által megállapított kérdőpontok közlés végett beküldettek szerkesztőségünkhez. Mivel azonban lapunk szűk kerete azok tejjedelmessége miatt a közlést meg nem engedte, csupán azt tudatjuk, hogy a füzetke felvilágosító bevezetésén kívül 16 kérdőpontot tartalmaz, melyek szerkesztőségünkben bár ki által megtekinthetők, s mindazok kikez úgy iránt érdekeltséggel viseltetnek, felkértem a kitűzött kérdések megfejtéséhez pontonként tárgyal véleményeiket. Korizmic László elnökhöz, a földhitelintézetbe f. é. aug. hó utolsó napjáig beküldeni. A borítékra megjegyzendő: (Földadói bizottságnak) ügyben bérmentes.)

Bécsi tőzsde jul. 13. cs. arany 5.91, ezüst 122.35.

Szerkesztői izenet.

K. K. — N. Varad Sajnáljuk, hogy elévült.

Nyilttér*)

Folyó évi jul. 3-án a „Debreczen” cz. 2-ik sz. lapjában a helyi újdonságok rovatában, oly cikkek jelent meg, mely csakis egyenesen reám vonatkozik:

Kötelességemnek tartom ez ellen most nyilvános téren fellépni.

A mi azon vádat illeti hogy egyéb fogyatkozásaim mellett egyik főhibám, hogy magyarul nem tudok; erre nézve tiszta lelkiismerettel válaszolhatok, hogy semminemű becsületlenítő hibáról engem senki sem fog és nem tud vádolni, főbbül jellemhez nem illo alaptalan gyanúsítása felett a t. közönségnek ítélni joga van. A főhibáim főbből magyaryelv nem tudására vonatkozólag megjegyzem; hogy bár nem magyar születésű vagyok — mégis az oktatáshoz szükséges nyelvismeretet bírom — mert ezen szakmánhoz nem szükségeltetik oratori tehetség, hanem szakmabeli tudomány — vagy ciklirő azt véli hogy nem szükséges a teknőcai kifejezéseket — az általános nevezésükkel — megnevezni, mint például: ornament, pedestal st. Régi tapasztalásom, hogy a rajzban tett hibát csak elő kézzel s kevés helyreigazító szóval kell kijavítani s javíthatni. — Ha tehát azon iparos ifjak a tett helyreigazítás, és javítás mellett még sem akarták tanulni, annak nem én hanem az ifjak az okai! — Miért vannak ugyan azok között jó rajzolóak is? E szerint engem rossz tanítási móddal jogosan vádolni nem lehet.

Cikkirő felhozta miként már is panaszszal járultak többen az előjáróságához; erre panaszlók megnyugtatóra kijelentem, hogy e tekintetben a hatóság intézkedett és az oktatási módot vala-

*) Az e rovatban közlöttekért felelősséget nem vállal a Szerkesztőség.

mint az eszközöket megtekintvén — bizonyosan jónak találta, mert az a magas rendeleteknek teljesen megfelelő — és az iskolai rajzok is mindég a magas előjáróság elismerését elnyerték.

Mint hogy én ezen cikket csak személyes kedésnek és olyannak tartom mely ezen szakmához nem érto egyéniségtől eredt; — ezentül az e téle cikket felelet nélkül hagyandom, sőt inkább most úgy — mint mindig — felkérem a panaszló urakat, hogy iparos ifjukaikat a rajztanoda szorgalmas meglátogatására buzdítsák.

Kelt Debreczenben, 1869. jul. 8-án

Tisztelettel maradtam
Klieber Károly, rajztanár.

— Jó háztól való 14—15 éves ifju, tanulóul felvétetik Boda János ruhakereskedésében piacz 2135 sz. a.

154-ik árjegyzék

az „István” gőzmalom gyártmányairól.

(Debreczenben költségmentesen, készpénzfizetés mellett o. ében, kötelezettség nélkül.)

	ft.	kr.
A. Asztal dara nagy szemű	—	15 60
B. Ugyanaz apró szemű	—	15 60
C. Dara középszerű	—	12 40
D. Királyliszt	—	15 40
1. Lángliszt	—	12 40
2. Monthiszt	—	11 80
3. Zsemlyeliszt különös	—	11 20
4. Ugyanaz	—	10 60
5. Fehér kenyérliszt I. rendű	—	9 40
6. Ugyanaz II. rendű	—	7 80
7. Barna kenyérliszt I. rendű	—	7 20
8. Barna kenyérliszt II. rendű	—	6 20
Kétszeres liszt	—	7 80
Rozsliszt I. rendű	—	5 80
Rozsliszt II. rendű	—	5 80
000. Árpakása	—	18 —
00. Árpakása	—	16 —
0. Árpakása	—	14 —
1. Árpakása	—	11 —
2. Árpakása	—	10 —
3. Árpakása	—	9 —
4. Árpakása	—	5 20
Lábliszt	—	2 —
Körpa	—	4 —
Árpaliszt	—	4 —

Minden zsákért 1 ft lefizetendő. — E betétet azonban a vevő visszakapja; ha a zsákok, az elvettől számított legfeljebb 3 hó alatt, hiba nélkül, bérmentesen visszazsallítja.

Utánvétel mellett visszaküldött zsákok nem fogadtatnak el.
Simaöltés mázsánknál — — — 60 kr.
Darálás — — — — — 70 kr.

Debreczen, jun. 27. 1869

H I R D E T É S E K.

Hirdetmény.
A helyi közpénztárnak, egyház tulajdonához tartozó 343. sz. nagytemplom melletti, újonnan épült házról levő **boltoz és emeleti lakosztály** szabad egyezkedés útján bérbe kiadó. Értekezletre dr. Fegyvermester úton nagygyűlési terem, és aligondnok Molnár György úton újonnan épült házban 1102. sz. a. 11 — 2 — 5.

Hirdetmény.
Van szerencsés Pászori János urak tiszta kezeltésű érmelékli finom és többféle asztali, reménylőben szegszárdi üvegezett borait, mint nálam levő bizományi raklárát a t. cz. közönségnek olcsó áron fgytelmébe ajánlani teljes bizalattal 19 — 2 — 5.

Kalatay András,
a „Fehér lap” vezérigazgatója szombely.
5. Belmagas szob. 5 — 10

SZÉKÉR-KENŐ
5 nagy éremmel kitéve
Angol lakkátrány.
Fekete és vörös angol
patent asfalt-tetőlemez
hydraulikus
COBLEN-IRÉSZ,
GYPSE

tűzmentes téglák
Stenzel Józsefnél
Pest, molnárutca 20. sz.

Bérbeadó tanya.
A Szepesen közel a városhoz, gazdasági épületekkel ellátva,
8. nyilas tanyaföld
hasznos bérbe adandó, értekezletre máta Bathányi-utca 2359. sz. a.

Árverési hirdetés.
A hosszú-pályi útfélen északra, homokhordásra kihagyott terület, délről és keletről a közlegelő nyugatról több egyes birtokos földje mellett fekvő s a nemes város tulajdonához tartozó **45 hold és 600 öl majorsági földnek** 1525 ft tőke s fent levő kamatai és költségek erejéig leendő eladása a tek. tanácsnak m. 1869. é. 7954. sz. végzése szerint elrendelvényen: ezen a f. jul. 15-dik napja, azaz a jövő esztendőben d. e. 9 órakor a helyszínen tartandó nyilvános árverésre azonnali készpénzfizetés mellett a venni szándékozók illően meghívotnak. — Debreczen, jul. 8. 1869.

Szabó Ferencz
gép-gyára
Pest, ötpaccirta-utca 3. szám,

átvesz és készít mindenemű örfűfal-mokat gőz, víz, szél és lo-erőre, egy-egyes részelt, mint egész felszereléseket felálltva és meginttva, továbbá felszereléseket szerelők, szesz, kenő-nyító, olaj, esonszén, fűrés s ezkor-gyárokra, továbbá mindenemű segítőkat és szivattyukat, mindenemű gőz-gépeket 1/2 lonyi gőzerőtől kezdve minden nagyságban; vas és fa esztergályozó padokat, fűró, gyalaló, csap és vasító gépeket, minden nagyságú esztergályozó és esztergályozókat, ezek javítását és tervek készítését, juttatás mellett.
6 6 6

Szabó Ferencz,
Az állalam készített gőz-gépeket 6 évi jótállást vállalok uszlettel